

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์
หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 72 วันที่ 3 – 4 กรกฎาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 66 คน
จากเทศบาลตำบลเวียงเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริม

และพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จากพื้นที่ ทต.เวียงเชียงของ อ.เชียงของ จ.เชียงราย ที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักษ์

1. ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยसान และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้ แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

2. ความเป็นมาของหลักสูตรการอบรม รัฐบาลได้แต่งตั้ง คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานคณะกรรมการ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ และให้สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มาจัดการอบรมให้
3. สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยน จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง อย่าง เหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และ แก้ปัญหา

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

โดย นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

ได้บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมในเรื่องการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน มีสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากกรณีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือมีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน ได้แก่การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอด : ทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูลเพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงซอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระ บวน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

ถาม : อ่างพวงพลาสติก มีอายุการใช้งานนานหรือไม่

ตอบ : อ่างพวงพลาสติกจะมีอายุการใช้งาน ประมาณ 25-30 ปี

ถาม : ท่อ PE ที่นำมาใช้มีขนาดความยาวเท่าไร

ตอบ : 100 เมตร

ถาม : บ่อพวงสามารถทำในพื้นที่ราบได้หรือไม่

ตอบ : สามารถทำได้ แต่ต้องคำนึงถึงแหล่งน้ำต้นทุนด้วยว่ามีปริมาณเพียงพอเท่าไร

ถาม : การทำบ่อซอยซีเมนต์พอเวลานานไปจะมีโอกาสร้าวไหม

ตอบ : ไม่มีโอกาส แต่ถ้าแผ่นดินไหวอาจจะเกิดขึ้นได้

ถาม : บ่อพวง หากใช้แรงงานคนขุด จะขุดยากหรือไม่

ตอบ : จะขุดยากเฉพาะช่วงหน้าดิน หากขุดผ่านหน้าดินที่แข็งไปแล้วจะขุดง่าย

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการ น้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของ ชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่ เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วง น้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อ

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

- ถาม : โครงการฯ มีวิธีการแปรรูปมะม่วงอย่างไรบ้าง
ตอบ : นำมะม่วงไปกวน และทำมะม่วงแช่อิ่ม
ถาม : ทำไมในพื้นที่ถึงปลูกเฉพาะกาแฟโรบัสต้า
ตอบ : สามารถปลูกบนความสูงจากระดับน้ำทะเล 500 เมตร แต่อาราบิก้าต้องปลูกบนความสูงจากระดับน้ำทะเล 800 เมตร ขึ้นไป
ถาม : มะม่วงที่มีราคาตกเกรด จะนำไปขายตลาดที่ไหน
ตอบ : มะม่วงที่ตกเกรด ทางกลุ่มวิสาหกิจผู้ปลูกมะม่วงจะนำไปขายที่ตลาดชุมชน และตลาดบริเวณรอบโครงการ
ถาม : จำเป็นต้องตัดเปลี่ยนยอดมะม่วงไหม
ตอบ : จำเป็น เพราะลดต้นทุนและเพื่อผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืช อายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโต้ เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว จาก ไร่ เป็น/กิโลกรัม 600 ไร่ และทำการเกษตรผสมผสานแบบครบ/กิโลกรัม 1,000- 800 1) วงจรไร่ เป้าหมายคือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกินมา (แสน 1 ทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานมีการปรับปรุงดินด้วยการห่มดิน และ ปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และปศุสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

- ถาม : ตลาดในการรับซื้อผลผลิตของ 1 ไร่ 1 แสน คือที่ใด
ตอบ : พืชผักจะนำไปขายในตลาดชุมชนของโครงการร้อยใจรักษ์ และขายให้กับแม่ครัวที่ทำอาหารรับคณะศึกษาดูงาน
ถาม : มีวิธีการในการกำจัดหญ้าในแปลงนาข้าว โดยไม่ใช้สารเคมี
ตอบ : ใช้แรงงานคน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการปลูกอีกด้วย
ถาม : มีวิธีการทดแทนการใช้สารเคมีในแปลงผักได้บ้าง
ตอบ : ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยลดค่าใช้จ่าย และปลอดภัยต่อผู้บริโภค
ถาม : พืชระยะสั้นนอกจากพืชทองญี่ปุ่นแล้ว ปลูกอะไรต่อบ้าง
ตอบ : ข้าวโพดหวานสีม่วง มันเทศ
ถาม : 1 ไร่ 1 แสน ใช้น้ำจากที่ไหนมาทำแปลงผัก
ตอบ : น้ำจากบ่อพวงพลาสติก ซึ่งขุดไว้ใกล้ๆ กับแปลง 1 ไร่ 1 แสน
ถาม : มีวิธีการอย่างไรให้ผลผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้น
ตอบ : การใช้ปุ๋ยหมักจากขี้วัว PR ปุ๋ยยูเรีย ไตรโคเรเตอร์มาและ บิวเวอเรีย

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีนให้ชาวบ้านทำวัคซีนเองเพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

ถาม : จะมีวิธีการอย่างไร หากเลี้ยงสุกรในบ้านของตนเอง แล้วจะทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องมูลสุกร

ตอบ : การให้อาหารสุกรโดยอาหารหมักจากต้นกล้วย

ถาม : อัตราการออกไข่ของเป็ดพันธุ์กากีแคมเบล

ตอบ : ประมาณ 280 ฟอง/ตัว/ปี

ถาม : เพราะเหตุใดถึงใช้หญ้าเนเปียร์ เป็นอาหารสัตว์

ตอบ : หญ้าเนเปียร์มีโปรตีนสูงมากถึง 14% สามารถนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์อื่น ๆ ได้อีกด้วย

ถาม : วัคซีนไก่ใช้วัคซีนอะไร

ตอบ : วัคซีนนิวคาสเซิลหลอดลมอักเสบ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้แฟนบ้านยะลา สาเหตุที่เสพยาเนื่องจากเครียดปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรกโดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด คนที่ชุมชนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพเมื่ออายุ ปี 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยเข้ารับการบำบัดหลายครั้ง แต่ก็กลับทำเหมือนเดิมเพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้ามาโครงการอาสาทำดี มีพี่ ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ เพื่อน รอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วม

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : อะไรเป็นแรงจูงใจให้เลิกจริง ๆ และเลิกได้จริง ๆ

ตอบ : เลิกได้ 100% เพราะเรามีแรงจูงใจจากทั้งครอบครัว

ถาม : มีคนในครอบครัวเคยเข้ารับการบำบัด และกลับมาเสพติดอีก รอบ จะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้คนที่เคยเสพยาเสพติดเลิกได้อย่างจริงจัง

ตอบ : สิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ใจที่อยากจะเลิก ครอบครัวควรให้โอกาสและยอมรับในตัวของผู้เสพ ไม่ควรว่าร้าย หรือซ้ำเติม ควรหันมาให้กำลังใจและหากิจกรรมหรืองานให้ผู้เสพนั่นทำ จะเป็นการทำให้ไม่มีเวลาว่างและลืมการเสพยาเสพติดได้

ถาม : ตอนที่เสพยาบ้าจะมีอาการอย่างไรบ้าง

ตอบ : อาการจะมีความสุขเพลินเพลิน จะอยู่ไม่นั่งชอบทำงาน

ถาม : ส่วนมากที่ใช้สารเสพติด มีอะไรเป็นแรงจูงใจให้เสพ

ตอบ : ถ้าเป็นผีปน กับผงขาว จะเป็นความอยาก ถ้าหมดฤทธิ์จะปวด เมื่อยตามตัว จึงต้องใช้แต่ยาบ้า จะเป็นยากระตุ้นคล้าย

ถาม : ในกรณีที่เรารับว่าลูกหลานของเรา จะไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะมีวิธีการพูดอย่างไรให้ลูกหลานตระหนักถึงโทษ และจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเป็น 100%

ตอบ : ต้องหาปัญหา เปิดใจรับฟัง ช่วยแก้ พร้อมส่งเสริมเขา ว่าเราไม่ได้ทอดทิ้ง

บทบาทของภาคราชการ การดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ และนายสุรรัตน์ สุภาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ ได้เล่าประสบการณ์การทำงานร่วมกับโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานราชการ ทหาร และฝ่ายปกครอง ที่เข้าร่วมกับโครงการฯ ชั้นแรก คือศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม และคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการสำรวจ ปัญหาที่ชุมชนสะท้อนกันมากคือ โครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาอาชีพ และไม่มีสุขภาพ กิจกรรมแรกที่ทำคือการพัฒนากระแสน้ำ โดยชาวบ้านออกแรง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นำวัสดุอุปกรณ์มาให้ นอกจากนี้ ฝ่ายปกครองได้ร่วมกันประชุมเพื่อฟื้นฟูให้กฎระเบียบหมู่บ้านใช้บังคับได้ โดยชุมชนร่วมกันกำหนดและดูแลกันเอง ซึ่งต่อมานายอำเภอแม่เมาะได้มีข้อสั่งการให้นำแนวทางนี้ไปขยายผลให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ ในเรื่องปัญหาเสพติด ได้ร่วมกับทุกหน่วยงานในการคัดกรองผู้เสพเพื่อเข้าสู่การบำบัดในโครงการอาสาทำดี ซึ่งเป็นการบำบัดด้วยความสมัครใจ 60 วัน ระหว่างนั้นจะฝึกอาชีพและมีค่าแรงให้ หากตรวจปัสสาวะแล้วไม่พบก็จะได้รับค่าแรงและปล่อยกลับบ้าน

ทั้งนี้ ได้กล่าวถึงหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ข้างเคียง โครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้าน นำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลท่าตอน

สรุปและปิดการอบรม

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษามูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มอบบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ 1. ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ 2. เสนอโครงการแก้ไขปัญหาคือความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีหลักเกณฑ์ในการเสนอโครงการคือ (1) เป็นปัญหาคือความต้องการของชุมชน (2) ใช้งบประมาณของ อบต.เป็นหลัก ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน (3) สถาบันปิดทองหลังพระฯ มีงบประมาณร่วมสมทบบางส่วน และ(4) สามารถดำเนินการแล้วเสร็จในงบประมาณของแต่ละปี ทั้งนี้ ไม่ใช่ทุก อบต. จะได้มาเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2 เพราะจะมีคณะกรรมการตรวจสอบไปติดตามในพื้นที่ว่าหลังจากอบรมแล้ว มีความพร้อมตามโจทย์ที่ให้การบ้านไปหรือไม่ จากนั้นจึงจะแจ้งผลการคัดเลือกเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญคือการพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่าหากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่ 2 ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการได้

สิ่งที่ได้เรียนรู้การนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากฐานการเรียนรู้

1. การจัดพื้นที่แบบองค์รวม แบ่งเป็น .1 ประเภท 4ป่าใช้สอย .2ที่เนินเขา .3ที่ตอน .4ที่นา
2. การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อราคาผลผลิตจากพ่อค้าคนกลาง
3. การสำรวจแหล่งน้ำในช่วงหน้าแล้ง อัตราการไหลของน้ำ
4. การปลูกพืชเพื่อปรับภูมิทัศน์
5. การใช้ระบบกักน้ำ
6. การบริหารจัดการและดูแลน้ำโดยคณะกรรมการน้ำ
7. การบูรณาการการทำงานร่วมกันของชาวบ้านกับภาครัฐ
8. ปุ่มหมัก PR และฮิวมิค
9. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อขายข้าวในราคาที่สูงขึ้น
10. การเพิ่มผลผลิตข้าวโดยใช้สารชีวภัณฑ์
11. การเลี้ยงสัตว์ หมูดำดอยตุง ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์
12. ทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ กองทุนยา กองทุนอาหาร กองทุนพันธุ์สัตว์ และกองทุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคน

การนำไปปรับใช้

1. นำวิธีการรวมกลุ่มไปใช้ในพื้นที่เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
2. นำองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แบบองค์รวมไปปรับใช้ในพื้นที่ เช่น มาตรการการดูแลป่าอนุรักษ์ การแบ่งโซนของป่าประเภทต่างๆ
3. นำองค์ความรู้ด้านการลดต้นทุนการทำการเกษตรไปใช้ในชุมชน
4. นำการวางแผนการจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดไปปรับใช้ในชุมชน เช่น การปลูกพืชระยะสั้นแซมพื้นที่ระยะยาว เพื่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง
5. รวมกลุ่มส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ในพื้นที่ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารกับสัตว์
6. ส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
7. นำองค์ความรู้ถ่ายทอดให้กับชุมชนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วน
ในชุมชนของเทศบาลตำบลเวียงเชียงของ อำเภอเชียงของ
จังหวัดเชียงราย

ทต.เวียงเชียงของ อ.เชียงของ จ.เชียงราย เป็นพื้นที่ที่มีการ
ค้าขายกันเป็นส่วนใหญ่ และจะมีส่วนน้อยที่ทำการเกษตร ซึ่งจาก
การมาได้ศึกษาดูงานโครงการร้อยใจรักษ์แล้ว ก็เป็นแนวคิด
อีกอย่างหนึ่งคือการนำเอาการปลูกต้นไม้เพื่อไปปรับภูมิทัศน์
ในพื้นที่ ทต.เวียงเชียงของ อ.เชียงของ จ.เชียงราย เพื่อจะให้เป็น
การดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวให้จอดรถ ชม ชิม ซื้อม และแชะ
จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแล้วเห็นทัศนียภาพของพื้นที่
แล้วแชะ และแชร์ต่อๆ ไป จนทำให้การค้าขายของคนในพื้นที่มี
รายได้เพิ่มขึ้นจากจำนวนที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว

การประเมินความพึงพอใจของเทศบาลตำบลเวียงเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	96.491	-	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	94.737	5.263	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	84.211	14.035	1.754	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	89.474	10.526	-	-
วิทยากรมีความรู้	94.737	5.263	-	-
สถานที่อบรม	70.175	29.825	-	-
สถานที่พัก	78.947	19.298	1.754	-
อาหารและเครื่องดื่ม	80.702	19.298	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 57 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 66 คน